MIC. # 9879 (RAB. 1927)

HILKHOT SHEHITOT U-VEDIKOT

הלכות שחיטות ובדיקות

[18--]

ASHKENAZIC SCRIPT

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

הלכות שחיטות
ובדיקות

שהי', דרסה, חלדה, הגרמא ועקור.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

ש וואס הייסט שהי'?

ת מען דארף ניט שטיל האלטן אין שחטן.

ש וואס הייסט דרסה?

ת מען דארף די סכין ניט אנדריקן, נאר מען זאל שחטן בהולכה והבאה.

ש וואס הייסט חלדה?

ת מען דארף דאס מעסער ניט שטעכן בין סימן לסימן, אדער אונטער די פֿרווארטע וואל, אדער אונטער איין טוך, וואס געפינט זיך אין דעם האלז פון די בהמה.

ש וואס הייסט הגרמה?

ת מען דארף ניט שחטן איבער די ארבע מצרים.

ש וואס זיינען די ארבע מצרים?

ת למעלה בקנה ולמטה בקנה, ולמעלה בוושט ולמטה בוושט.

וואס איז דער שיעור למעלה בקנה ביי איין בהמה?

עד טבעת הגדולה, ולמטה בקנה ביי איין בהמה, איז דער שיעור עד אונה העליונה בצד שמאל, ולמעלה בוושט ביי איין בהמה איז דער שיעור עד תורבץ הוושט דהיינו כשחותכין ועומד במקומו דהוי נקרא תורבץ הוושט, אונד דאס איז טרפה, אבל כשחותכין וכווץ (דה) ווערט עבטער אונד דאס איז כשר, ולמטה בוושט ביי איין בהמה איז דער שיעור עד מקום שעיר הוושט כמו הכרס שקורין פאהנצע, ולמעלה בקנה אצל העוף איז דער שיעור כמו אצל בהמה עד טבעת הגדולה, אונד למטה בקנה אצל העוף איז דער שיעור עד בין האגפיים, דהיינו מקום שמתחילין האגפיים, כשמוכבין של העוף, ולמעלה בוושט ביי איין עוף איז דער שיעור עד תורבץ הוושט, דהיינו מקום שחותכין ועומד במקומו, ואם שחט אותו בתורבץ פסולה, ולמטה בוושט אצל העוף איז דער שיעור עד גגי של זפק, דהיינו עד שמתחיל להתרחב זפק, ובאווזא שאין לה זפק עד חזי העוף, וביונה שאין לה תורבץ עד צלעותיה.

ש וואס הייסט עיקור?

ת מען דארף ניט שחטן, מיט איין מעסער וואס האט איין פגימה, אדער אז דער שוחט געשחטן ביי די וואנד, אונד דאס עוף האט געזעסן אן וואנד מיט דעם פנים.

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

ש וואס איסט דער חילוק צווישן עיקור אונד שמוטה ?

ת עיקור געהערט בתוך השחיטה, אונד שמוטה געהערט קודם השחיטה.

ש ווי ווייסט מען וואס דא איסט עיקור אודער שמוטה ?

ת ווען מען האט געשחטן, לפרקים מען דערין דורך אויף דעם שיפוי כובע
אונד דערנאך אויף די סימנים געזען די ארויס אבער ארויין דא
איסט עס כשר. בלייבן די אבער אויסן שטעקן, דאן הייסט עס
עיקור אונד דאס איסט טרפה אונד שמוטה פאלן די סימנים
אויס דאס אויל.

ש ווי איסט דער דין, ווען מען האט געשניטן אין די הויט אונד ווער
בלוט ארויס גיין, אונד האט אויף געהערט צו שחטן ?

ת מוס מען מארך אויף פערנייפן אין איין נכרי, ווארום מיר האלטן נרות
שעלה מחמת הסכנה, איין היידנשי וואס דא קומט מחמת הסכנה
הייסט נרות, אי ער ווערט עס וועלן האלטן י"ב חדשים, ווארום
ווען עס איסט ניט הוועט, דא קען עס קיין י"ב חדשים לעבען
דאס דארף מען אויך ניט טהון, ווארום איך האב צו דארגען,
עס מעכט אין די י"ב חדשים נאך אין די הענד פאלן אין גוי
אונד דער גוי מעכט עס פערנייפן אין איין ישראל, ווי דען מען
מוס עס מארך אונד פערנייפן אין איין גוי.

ש ווי איסט דער דין, ווען מען האט געפונדן איין שטרויא אין די
נקב אודער איין פעדער אין די וושט ?

ת דאס איסט טרפה פון וועגן ספק.

ש ווי שחט מען בהמה ?

ת עס ב' נרות.

ש מיט ווי פיהל בדיקות מוס מען דאס מעסר בודק זיין ?

ת מיט י"ב בדיקות, ה' על צדי הסכין בהולכה והובאה ועל
חוד הסכין בהולכה והובאה, בגבאי ובן בטיפרא, אונד נאך
דער שחיטה מוס מען דאס מעסר אויך בודק זיין מיט י"ב בדיקות.

ש ווי פיהל סימנים מוס מען אב שחטן ?

ת ובתחלה מוס ער כוונה האבן צו שחטן ב' סימנים שלמות, אפילו קיין
איין מאל, נור ווען ער האט געשחטן דאס רוב פון ב' סימנים
ביי איין בהמה, אונד רוב פון איין סימן ביי איין עוף איסט
אויך כשר.

ש וויא לאנג איסט דער שיעור פאן שהי׳?

ת שהי׳ איסט אסור אפילו כשהו, דאס הייסט איין ביסל.

ש וויא איסט דער דין, ווען איין ריגעלכע ווער אבגעפאלן פאן דער נעק אין שחטן?

ת איסט טריפה וועגן עיקור.

ש וויא איסט דער דין ווען איין פגימה נויט אין מעסר לאחר שחיטה?

ת עס איסט טריפה מטעם עיקור.

ש ווארום איסט שהי׳ אסור?

ת מפני שנראה כשתי שחיטות, אונד אין ספרן שטייט ושחט, משמע שחיטה אחת, ולא שתי שחיטות מיתה אחת ולא שתי מיתות. טעם אחר מפני שהדם נבלע באיברים בשעת שהי׳ משום בעתתי דבהמה ולכן אינו יוצא לא ע״י מים ולא ע״י מלח. טעם אחר לפי שנעשה שחיטתו נבלה לפי שמוכרחת נשמתה טרם גמר שחיטה ואין שחיטה לאחר מיתה.

ש ווארום איסט דרסה אסור?

ת אין ספרן שטייט ושחט ולשון משך, שנאמר חץ שחוט לשונם, מה חץ במשיכה אף שחיטה במשיכה, מה חץ במשיכה אף שחיטה בהולכה והובאה.

ש ווארום איסט חלדה אסור?

ת שנאמר ושחט ומשום דבעינן שחיטה מפורעת, שנ׳ חץ שחוט לשונם, מה חץ בגלוי אף שחיטה בגלוי, ומנ׳ דבעינן שחיטה מפורעת, מסוטה, שנאמר ופרע את ראש האשה, וגבי שחיטה כתיב וערכו בני אהרן את הנתחים ואת הראש, וילפינן ראש ראש ג״ש, מה גבי אשה ופרע בגלוי ובפרהסיא אף שחיטה בגלוי ובפרהסיא. טעם אחר חלדה לשון חולדה כמו שדרכה לעיור הבתים פעמים בגלוי ופעמים מכוסה.

ש ווארום איסט הגרמה אסור?

ת שנאמר ושחט ומשום דבעינן תחלה שחיטה וגמר שחיטה במקום הכשר שחיטה.

ש ווארום איסט עיקור אסור?

ת שנ׳ ושחט ולא נאמר עיקור.

ש מנין שהשחיטה מן התורה?

ת שנ׳ וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך, מלמד שנצטוה משה על הקנה ועל הושט ועל רוב אחד מהן בעוף ועל רוב שנים בבהמה.

ש פֿון וואו עוף פטור בסימן אחד ובבהמה תהי' חוב לב' סימנים?

ת בהמה נבראת מן ····· הכשירה בשני סימנים עוף נבראת
מן הרקק הכשירה בסימן אחד וסימן לדבר יש לעופות קשקשת
ברגלים כדגים.

שחת איך האב געשחטן יענס פֿערטל פֿון די סימנים איין סימן האלב
דער איז עס יענס פֿערטל, און איז טרפֿה, אבער ווייל איך ניט
האב פֿון דעם סימן דאס רוב אבגעשחטן, אבער ווען איך האב
איין האלב פֿערטל אבער די העלפֿט פֿון די ביידע
סימנים אבגעשחטן הייסט עס פֿינף פֿערטל, כשר.

ש פֿון דאס חמשה הלכות אין התורה זיין אויס איין פֿסוק?

ת שני' שא, נו, כויק, חליק, וקעתק, די פֿינף ווערטר, זיין
געגליכן געגען שהי', דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור.

ש וואס איז דער חילוק צווישן שהיה און עיקור?

ת שהיה געשעהט קודם און עיקור לאחר שחיטה.

ש ווי ווייס איך וואס איז שהיה אדער עיקור?

ת אלס די סימנים אריין און ארויס געהן אויס די בית שחיטה
דאן איז עס כשר, און בלא שהיה פֿאלן צום מויל ארויס,
און עיקור פֿאלן די סימנים דעם בית השחיטה ארויס,
און איז טרפֿה.

ש פֿון דאס בדיקות הסכין קודם און לאחר שחיטה איז אין התורה?

ת שני' ושחטתם, ביה"ל ואכלתם, דאס ווארט ב"ה ווייל איר ערמז דיין
קודם שחיטה, אויף ר"ת בדוק זה הסכין, לאחר שחיטה ערמז
ב"ר זביחה הבדיקה, ועוד עשם, ב"ה, גימטרי' י"ד, ערמז
דאס עס חלף אויס זיין י"ד אצבעות לאנג, וזהו ווייל איר ערמז
דיין ויניח את המאכלת, דאס זיין י"ב אותיות עד י"ב בדיקות.

ש איך האב דאס חלף בודק געווען און איז ניט פגימה
דרין, און דערנאך מאך ניט שווא מיט שחטן?

ת פֿאר עיקור וועגן.

ש ווען דאס חלף האט פֿיפֿיורת, און ער האט נאר אויף איין
זייט בודק געווען?

שחת איך האב דאן שחיטה רעכט געטוה און איז דאך טרפֿה פֿון
שחיטה וועגן.

ווען איך האב געשחטן בלא כח גברא לגמרי ווינט אױפֿגעהױבן אױף
האַלבלאַט, אָדער דאס איך מוז שחטן עם כח גופו.
מה הסכין אוכלת?
לפי שאוכלת את הבשר.
למה שאין חולק
לפי שחולקת את הבהמה מחיים לשנים.
איסט איינער נין שוחט אונד דארף דאך פון דיין שחיטה עסן
אז איסט קיין שוחט דרביי געווערן.
בייא איין בן פקועה עגל.
איך האב רעכט געשחטן, אונד האב ניין שהי' געמאכט, אונד
איסט דאך טרפה פון שהי' וועגן?
ווען איך האב געפונדן קנה בתוך הקנה, וואס הייסט קנה
בתוך הקנה, ווען איך פינד איין שטרוי בתוך הקנה, דאס
הייסט קנה בתוך הקנה, אדער איין הערדר בוועט, איסט
טרפה פון שהי' וועגן.
ווארום שטייט ביא איין עוף, ואם שחט אחד בתורבן אונד ביא
איין בהמה ניט?
ביא איין עוף בין איך פטור אן סמן אחד, אפילו ווען איך
האט דען קנה אבגעשחטן וועלט איך ניט נאך דאס וושט שחטן,
דארום שרייבט ער איר אן ביא איין עוף איסט עס טרפה, אונד
אבער ביא איין בהמה.
ווארום שרייבט ער איר אן, ווען איך ביא טויב האט האפערן
אויס געפאלט, אונד דאס אויס געקומן, איסט טרפה, ווארום
ניכט ביא איין אנדרן עוף?
ביא איין טויב ליגן דיא סמנים אויף איין דרוק, האט איך רעכנט
דענקען עס ווארט ניט ביס אן דיא סמנים, וויל דיא אויף דיא
לאגן דארום שרייבט ער איר אן ביא איין טויב עס איסט
טרפה אפילו בשאר עופות.
למה מכסה דם של עופות?
בשביל שכסו דם של רבנה.
למה מכסה דם של חיות?
בשביל שכסו דם של הבל.

מיט וואס איסט מען דאס מעסר בודק?
בבשרו ובטופרו, ובכוונת הלב, בשרו נגד הקנה, טופרו נגד הוושט.
מיט וואס שחט מען?
בכח גברא ובכוונת הלב.
מיט וואס איסט מען מכסה דם?
בתנאי של סכין, מיט דעם שטיהל פון עם מעסר.
וואו איסט מען מכסה דם?
עס מוס זיין עפר מלמטה ולמעלה.
ווארום מוס מען אויבן אונד אונטן מכסה זיין בעפר?
שנאמר ושפך את דמו וכסהו בעפר, עפר לא נאמר, אלא בעפר, דאס
בי ווייסט אן, דאס איך מוס האבן עפר למעלה ולמטה.
ווארום מוס מען מכסה דם זיין בתנאי של סכין?
שנאמר ושפך את דמו וכסהו בעפר, במה ששפך יכסה, מיט וואס ער
פרגאסן האט מוס ער ווידר צודעקן, אונד ווען ער עס מיט עטוואס
אנדערש זאלט צו דעקן, הייסט עס בזיון של מצוה.
ווארום טערפט מען ניט מיט נאסע ערד מכסה דם זיין?
שנאמר מי מנה עפר יעקב, ווען דיא אבער נאס אודער פייכט איסט,
קאן מען דיא ניא צייהלן.
וויא טוהט מען אן יום טוב מיט שחטן?
מן מוס דאס חלף שטעלן פאר יום טוב, אונד מוס עס לייגן באנוע
בצנעה, דאס ניבר דיא מן וויט, אונד יום טוב שחט מן דא מיט.
וויא איסט דער דין, ווען מען ווייס איין פגימה נאך אן חלף?
מן ביינד איין טוך אום דיא פגימה נור עס מעסר מוס בלייבן
בשיעור שחיטה אודר דאס טוך, דאן דארף מן דא מיט שחטן, אבער
עס טוך מוס ניט שווער זיין.
וויא טוהט מן מיט כסוי דם ביו"ט?
מן מוס דיא עפר אן ברייטן פאר יו"ט.
ווען מן האט פרגעסן לכתחלה עפר אן צו ברייטן?
דען מוס מן נעמן הייסע אש, דאס איז איין ביי נאך אין בראהטן.
ווען מן שוחט איין עוף געשחטן האט, אונד דאס חלף האט איין פגימה
בקומן, וויא איסט מן דיך דען נוהג מיט כסוי דם?
דען ברויכט מן ניט מכסה דם צו זיין ווארום שטייט אין פסוק, השופך אשר
יאכל וכסה את דמו, אבער דיא דאס עוף דארף מן ניט עסן.

דאס איך שחטן מעג אבער ניט מכסה דם זיין ביי אין ערד און
דאס כשר געשחטן איסט?

ווען מן שחט אן שבת פאר יולדת או חולה, דווקא שחיטה איסט מותר,
אבער כסוי דם ניט, אבער נאך שבת מוס ער מכסה דם זיין.

ווארום דארף מן ניט שחטן אין אין כלי אדער גרובה?
שנאמר על הארץ תשפכנו כמים.

ווי איסט דער דין ווען מן שחט אין בהמה דיא חולה איסט?
ווען דיא בהמה נאך דיא שחיטה גאר פיל כח האט, דאס דיא
פירס קען צווייא מאל ארויס שטעקן אונד ציגט זיא ווידער צו זיך
איסט זיא כשר, פאר ווער זיך ניט שייט דאפן צו עסן.

ווי איסט דער חלון צווישן גיסטרי און דרסה?
דרסה הייסט ווען ער דיא סכינה העט אבגדריקט אונד הולכה
והובאה, אונד גיסי תרי הייסט, ווען ער דיא סכינה מיט דיא אפרנט
העט גאנץ אבגדריקט, צן ווערט מן וועלן איינן, עס הייסט ניט אנדרס ג
תרי, אבער ער העט דיא אפרנט גאנץ אבגשחטן, נין, ווען ער הע
דאס רוב פון חוט השדרה אבגשחטן, איסט איך טרפה.

ווארום שטייט השוחט אונד ניט שוחט?
דיא ה' הייסט מיר אויף בדיעבד, אונד דען וויסטה' אויף הי הלכה

ווי איסט דער דין ווען איינר שחט אויף עוף, אונד האט קיין עפר
דא מיט מכסה דם צו זיין?
מן פייערט דאס דם אויף אין טוך, ווען מן קויט ווי עפר ארד
איסט מן מכסה דם.

ווי איסט דער דין ווען איך כשר געשחטן האב, אונד האב דאס
חלף פערגעסן בודק צו זיין אונד דאס חלף איסט פארלארען
געווארן, אונד נאך העטן פינד מן דאס חלף מיט איין פגימה?
עס איסט כשר, ווארום הנ"ה האט חס ווערן אויף מען [illegible]

ווארום שחט מן אין דיא גורגרת?
שנאמר ג' פעמים בפי כן, אחד אתחיל ושחט מיט איין טעם רביעי
והשני ושחט מיט טעם אתנחתא, והשלישית מיט שלשלת, וסמן רביעי
אתנחתא שלשלת ר"ת ראש, ווערה ווערן שהשחיטה בראש.

ווי איסט דער דין ווען מן האט פערגעסן ברכה צו מאכן
קודם השחיטה?

זאגט מן ברכה לאחר השחיטה.
וואס איסט דער דין, ווען איך חיה אדער עוף העט געשחטן, אונד
עס ווער קיין דם ארויס קומן?
עס איסט בכר, מפני שלפעמים, יש בעופות שיפחה זאגן לה דם.

קודם השחיטה יברך

בא״י אמ״ה אקב״ו על השחיטה.

ואחר השחיטה יניח העוף לצדו ראו וידחה באצבע הגדולה
סמוך על ציפוי כובע ועד יבא הנה ויראה גם הוושט אם נשחט
כולו או רוב וגם יראה אם נעקר אהלוחי ואחר יכסה דם בעפר
בתנאו של סכין ויברך

בא״י אמ״ה אקב״ו על כסוי דם בעפר.

סדר בדיקות.

א ב ג ד ה

א ארום על אחד גנב

ב " שני אונות בצד שמאל

ג " שלש אונות בצד ימין

ד " ארבעה מראות כשרה

ה " חמשה מראות פסולה.

אמר רבא חמש אונות אית לריאה

דרייא בצד ימין אונד צוויי בצד שמאל ווען דריא בהמה המנה

אין דיא הינטערפיס ווען איין אונה אבגעהאקט אדער איין אונה צו פיל
איסט אדער איין פרוועלקט איסט טרפה.

ווארום איסט עס טרפה?

אזוי' הוא עיקר ויכולנק, הכל' האט דען ענץ בלאפן בכוחות, ווען
אבער עטוואס צו פיל אדער צו ווייניג איסט, קאן דער ענץ דאך
ניט לעבן יב"ח בבהמה.

וויא איסט דער דין ווען איין אונה חסר איסט?

דען איסט דיא בהמה טרפה.

איין אונה איסט חסר אונד איסט דאך כשר?

א' ווען עס ווער איין סדן, ב' אדער עס געהט איין שטיין אויס דיא
אונה. דאס ווער אריכה ועבין מעהר אלס דיא אונה הגאונים, אדר דיא
אונה בצד ימין איסט מעהר נאך אלס דיא אונה בצד שמאל.

וויא איסט דער דין ווען עס איין גבאוערט ווער?

איסט עס כשר.

איין גבאוערט איסט טרפה?

ווען איין בועה ווער אויף דען גבאוערט.

איין בועה אויף גבאוערט אונד איסט כשר?

ווען קרום הריאה איסט מכסה דיא בועה אונד דר קרום איסט מראה רשום

וויא איסט דער דין ווען דא געהט איין בליטה אויס דיא אונה אלס וויא
איין אונה?

ווען דיא אונות דיין כסדרן איסט כשר, ווען אבער איין אונה איסט חסר
דא איסט טרפה, ווטעם, אל וואס דא איסט ליטה מהגנב, איסט ניט משום חסר

וויא איסט דער דין ווען עס איין יתרת ווער?

יתרת מצאן איסט כשר, אבער יתרת מגבן איסט טרפה.

יתרת מצאן איסט טרפה?

א' ווען דער יתרת שטייט בין אונה לאומה, ווארום דער חדין פון גי
קאן זיך ניט מכוון עד החיתוך צבין אונה לאומה, ב' אדער עס ניטה
לצד גבא, ג' אדער ער שטייט אין דיא אונה עליונה מחציו ולמעלה לצד
ראשה, ד' אדער בצד שמאל זיין מעהר אונות, אלס וואהן בצד ימין.

יתרת מגבן איסט כשר?

א ווען דער יותרת איסט ניט אזוי גראדס וויא איין טרפי דאסן, ב
אדער הער ניט צורת האונה, ג' אדער שטייט אין דיא אונה עליונה
מחציו ולמטה

וואו איסט דער דין ווען עס ווער איין פיצל?
אגבאי איסט כשר אונזאי איסט טרפה,
פיצל אגבאי איסט טרפה?
א׳ ווען דער שרש פון דעם פיצל שטייט פרונטערט לצד שיפולי ריאה,
ווארום ווען דיא בהמה גיהט פאלט דער פיצל אויס דיא גווה, אונד
פאלט אב, ב׳ אודער ער איסט ניכט אונזא הגואי, ג׳ אודער ער איסט עבן
חוץ לגואי.
דער פיצל איסט יודוא חוץ לגואי אונד איסט כשר?
אן בלוכסט אויף דיא ריאה אונד לעגט דען פינגר בנחת אויף דעם
פיצל, פאלט ער דען אין דיא גואי איסט כשר, דען דיא צלעות זיין דיא ווי
גואי./
וואס איסט דער חילוק צווישן יתרת אונד פיצל?
איין יתרת האט איין סאפן אונד פיצל ניט, איין יתרת איסט אונטען
אן שרש בריט אונד אויבען שפיץ, איין פיצל איסט אונטן אן שרש
שפיץ אונד אויבן בריט, איין פיצל האט איין גואי, אונד יתרת
ניט, אונד וואו יתרת כשר איסט, איסט פיצל טרפה, איין יתרת אונזאי
איסט כשר אונד איין פיצל אונזאי איסט טרפה.
וואו איסט דער דין ווען אן פינגער איין יתרת אודער פיצל אין
דיא אונה עליונה?
אן לעגט דיא אונה עליונה בצד שמאל אויף דיא אונה עליונה בצד ימין,
דאס שטין וואס דיא אונה עליונה בצד ימין גרעסער איסט דען דיא אונה
עליונה בצד שמאל ווען דא זיין פיצלעס יתרת לצד ריאה איסט כשר
אונד לצד עינור איסט טרפה
וואס זיין דיא חלפים?
חלק אונן, חלק גודל חלק צרות.
וואס הייסט חלק אונ/?
ווען בצד שמאל מער אונות זיין ווי לצד ימין, ב׳ ווען עס איסט לפה
בשוה איסט כשר ביס וויא פיל ביס צוויי ווארום אמר רבא חסר אונות
אוני לכתא קיין איך גאוין, רבא האט גיינט פינגער אויף יעדר זייט.
וואס איסט דער דין, ווען בצד ימין ווער ג׳ אונות ובצד שמאל איין אונה
אונד שלשה סדנים?
עס איסט כשר, ווארום אן עוסט איין סדק אונד אלבט איין אונה

דרויס, דען איזט ג׳ ביין אונד ב׳ בשמאל אונד דאס איזט כשר
אונד דיא אנדרע ב׳ סדנים דיא העלפן נית, דען ווער איין
סדן איזט עוגיל להכשיר ולא להטריף.
וויא איזט דער דין ווען בצד ימין ווערין ב׳ אונות אונד איין סדק
אונד בצד שמאל ג׳ אונות?
עס איזט טרפה.
וואס הייסט חלק גדול?
ווען דיא אונה האלבטייל גרעסר איזט וויא דיא אונה ארוכה ועבה.
וואס הייסט חלק בורות?
ווען לצד ימין ווער אונה יורה כחן, אונד בצד שמאל אונה ארוכה
ועבה, נאך איין חלק איזט, ווען דיא אונות שטייען לאעלה אונד דיא
אונות למטה, נאך איין חלק איזט, ווען דער גנב שטייט בצד שמאל,
נאך איין חלק איזט, ווען דיא אונה בצד ימין ווערה נאוק איזט, אלס
דיא אונה לצד שמאל.
וויא איזט דער דין ווען עס ווער צוויי גגבים?
עס איזט טרפה.
ב׳ גגבים זיין כשר?
ווען זיא האבן ראש אחד בעובי אצבע גודל באחת.
ב׳ גגבים בראש אחד, טרפה?
א׳ ווען דיא צו אנגדר נפרק זיין, ב׳ אדער עס איזט איין גרעסער
אונד קלייני גנב, אונד דער גרעסר שטייט פערקעהרט איזט טרפה
דער סאן איזט אחרי רבים להטות.
וויא איזט דער דין ווען דער גנב איזט חלק לכיס?
ש׳ לעגט דען גנב אין כיס אונד בלאזט אויף דיא ריאה, בלייבט
ער דען אין כיס איזט כשר, געהט ער אויס דען כיס דען הייסט
שינתא רחוקה הפוכה אונד איזט טרפה,
דער סימן אויף ר״ט ותכחש שרה.
איין גנב איזט טרפה?
א׳ ווען דער גנב נית האט תאר ורד, ב׳ אדער ער איזט נית צו
גראס וויא איין טרפה דראשי, ג׳ אדער ער האט קיין כיס, ד׳ אדער
ער האט ב׳ כיסים, ה׳ אדער ער איזט חלק לכיס, ו׳ אדער
איזט גרעסר וויא דיא אונה ארוכה ועבה, ז׳ אדער ער איזט קלינער

ח׳ אדער ער איזט הפוך, ט׳ אדער ער שטייט כלפי לאו, י׳ אדער
ער האט נאך חריץ, יא אדער ער האט ב׳ חריצים, יב אדער ער שטייט
אויף איין לבועה, יג אדער עס ווערט איין בועה אויף דעם גב.
וויא איזט דער דין ווען עס איין סרכה איזט?
כסדרן איזט כשר, שלא כסדרן איזט טרפה.
סרכה כסדרן איזט טרפה?
א ווען ב׳ אונות בסדר אחד זיין צו איננדער נסרך, ב׳ אדער ווען
עס ווערט איין בועה פון אונה לאומה, ג אדער פון אונה לאונה, אונד
עס גערט ארויס איין סרכה אפילו כסדרן איזט טרפה אונד האלט קיין בדיקה.
וויא איזט דער דין ווען איזט איין סרכה תלוי?
עס איזט כשר.
סרכה תלוי איזט טרפה?
א ווען עס גיבט דיא סרכה איזט עולה בגבה, ב אדער עס איזט
אונטן אן דיא סרכה איין כפתור אלו אונות, ג אדער סרכה יוצא
מחוץ הבועה, ד אדער איזט איין מכה נגד בדופן הסרכה, ה אדער
איין סרכה אויף אטום אדער יבש, ו אדער איין סרכה אויף איין ורד.
וויא איזט דער דין ווען עס ווערט איין סרכא מאונה לאונה?
א ווען דיא סרכא איזט מונח נוטים זא איזט טרפה, ב ווען דיא
ניט איזט מונח נוטים איזט כשר.
סרכא האט קיין בדיקה אונד איזט טרפה?
א ביא גדיים, טלאים ועגלים, דיא זיין י״ב חדשים אלט זיין, ב
אדער איין סרכא אויף אטום איזט באלד נפסק טרפה, איזט אבער
אבלבן זא איזט דיא טרפה פון אטום ווענג.
וויא איזט דער דין ווען דיא אונה עליונה דבוק אן גרגרת?
א ווען דיא גאנץ דבוק איזט, איזט כשר, ב ווען אבער איין פינגער
לאנג ניט דבוק דיא גרגרת אונד דיא אונה זא הייסט עס איין
סרכא אונד איזט טרפה.
וויא איזט דער דין ווען דער חצר הכבד גערבט איזט מיט איין נקב
אפוא?
עס איזט טרפה דען דיא לעבר איזט אלא חתיכה אונד דאס הערץ איזט
אויך אלא חתיכה אונד דיא ריאה איזט אלא דירה, זא ווען דער חצר
הכבד איזט גערבט, מיט איין נקב אפוא געהן דיא ב׳ חתיכות
ביינאנדער נאך דיא ריאה זא פיל דירה ניט געבן איזט ספק
נבל, וכל ספקו לכל כ״כ דבר.

דער חבר הכבד איסט געשריבען מיט כבד יפהו און איסט כשר?
א ווען דער כבד ווער יפהו צו הדופן, ב אדער עס איסט פרעשטופט
מיט חלב, ג אודער עס איסט איין סרכא אויף דעם כבד, ד אודער עס
איסט יחין אויף דעם כבד.
וויא איסט דער דין ווען עס ווער ב' בועות בסמוכי?
א ווען דיא האבען הפרוש כנגד איסט כשר, ב אז ניט, איסט טרפה?
ב' בסמוכי און האבען הפרוש כנגד און איסט טרפה?
ווען דער הפרוש כנגד ניט האט מראה ריאה, דען עס איז דומה מראה ריאה הי':
ב' בועות בסמוכי און האבען ניט הפרוש כנגד און איסט כשר?
א ווען נרום הריאה איסט אכפה הבועה און דער נרום האט מראה ריאה.
ב אודער על ידי ב' בועות בין אונה לאונה או בין אונה לאונה געגען
אנאנדער איבער.
וויא איסט דער דין ביא בועה אחת ונראה כשתים?
אז לעברט דיא בועה, ווען אז דיא אונלא גייט אויס איין נקב, איסט עס כשר
בועה אחת ונראה כשתים און דיא אונלא גייט אויס איין נקב, און טרפה
ווען דיא בועה האט ב' כיסים.
וויא איסט דער דין ביא בועה באיפול ראה?
א ווען דיא בועה גייט צום סמפונות, ב אודער ביא דעם גנב.
וויא איז דער גנב שטיין?
ער איז שטיין בהבד יאין לצה מהאונה און דער חרון איז אוך זכוין
דיין נגד הריתוך צוין אונה לאונה, וזהו כנגד הלב ופניה נגד כליות
וואס פאר איין צורה איז דער גנב האבען?
ער איז תואר וורד ער איז דיין אדומה, עגולה, גולה, אלס איין ראש.
וואס דיין דיא הכרים?
א היכר סדק ב היכר ארוך ג היכר נזוק.
וואס הייסט היכר סדק?
דאס אז איז ווען איין סדק כשר דו אוכן, און ניט טרפה, און
דער סדק איז אובער שטעה וואו דיא אונה געהערט צו שטעהן, אובער
אנדרע סדקים הרעלפן נים, ווען אויף דעם לינל זייט וועהרן געשטאנדען
דרייא אונות, און אויף דעם רעכטן זייט צוויא אונות און איין
סדק, דאהי איך דער סדק אוכט איר איין אונה און איסט כשר, ווען
אובער אויף דעם רעכטן זייט וועהרן געשטאנדען דרייא אונות און
אויף דעם לינקן זייט דרייא אונות און איין סדק, וועט איך דוגי
דעם סדק אוכט איר איין אונה, ווער עס חלק ווען און ווער טרפה

דאס דארף איך ניט, דען איין סדק הטלפיים איז כשר צו עסן אבער
ניט להתיר.
וואס הייסט הדבר ארוך?
ווען מיר דיא אונה ארוכה ועבה הערהלט אונד איך פינד איין שטיק
ארויס גערן פון דיא אומה וועלכר דאס לענגער אונד דיקר איסט אלס דיא
אונה אלצער, דארף איך דיא אונה ארוכה ועבה איסט דבין צו דר אומה
אונד איסט כשר.
וואס הייסט הדבר נוק?
ווען דיא אומה בלבד יאין נידריגר צום גיפעל געהט אלס דיא בלבד
שמאל דען דיא אומה בלבד שמאל דיא אום נידריגר צו קיפעל גערן
אלס דיא אומה בלבד יאין, וויל בלבד שמאל נור צוויא אונה שטעהן, אונד
בלבד יאין דרייא, ווען איך אבער פינד, דאס דיא אומה בלבד יאין
נידריגר צום קיפעל געהט, דארף איך דיא אונה ארוכה ועבה איסט
דבין צו דען אומה אונד איסט כשר.
וויא איסט דער דין ביי בועה עבר לעבר?
אן לערנט דיא בועה איז איין דורך ווען דיא אל דיא אונגא מיט אויס איז
נקב, איסט עס טרפה, געהט דיא אונגא ניט אויס נקב, איסט כשר.
איין בועה איסט טרפה?
א בועה באמצעות גו ב אדר מאי הזאט פון דיא ריאה ארסט אבגעזאלט
אבר דיא בועה, ג אדר דיא בועה שטעהט על לבד ערוגה אונד
איסט נוטה לצד אדרה ד אדר בועה אויף איין געשווער ה אדר
בועה אויף איין אטום ו אדר בועה אויף איין ניט ז אדר סרכא
יוצאו מתוך הבועה ח אדר בועה עבר לעבר ט אדר בועה
באלפחי הדריאה י אדר דער גנג שטעהט אויף איין בועה יא אדר
בועה אויף דעם גנג.
וויא איסט דער דין ביי אטום?
אן לערנט דיא הזאט פון דיא ריאה אבר ניט אין עס פליס ארויס דער
מויגא דרונטער איסט כשר, איסט קיין אונגא לערגט א איין פעדר
אדר שפייא אונד בלאזט אויף דיא ריאה, איסט דיא אבגבן איסט כשר
איסט דיא ניט אבגבן איסט טרפה
וויא איסט דער דין ביי יבש?
אן ניכט מיט דיא נאגל אונד בלאזט אויף דיא ריאה, בלייבט דען
נאך שטעהן, אלזא איסט יבש אונד איסט טרפה.

וואס איז דער חילוק צווישן אטום אונד יבש?
א. אטום האט ארויס ריאה אונד יבש ניט, ב. אטום איז ניט אנדערש טריפה
ווען בלאזן עס וואו דין איז.
וואס איז דער חילוק צווישן ~~אטום~~ צמוקה אונד יבש?
צמוקה איז דער בריאה אונד יבש איז טריפה אפילו באנגעהט, ווען
איז וועלכן יבש איז, איז דאך טריפה.
ווי איז דער דין ביי צמוקה?
צמוקה ביידע זייט איז כשר, אבער ביידע אדום איז טריפה.
ווי ווייסט מען וואס צמוקה ביידע זייט איז?
ווען לעגט די ריאה כ"ד שעה אין וואסער, אונד בלאזט אויף די ריאה, איז
די עולה בתפיחתה איז כשר אונד די ריאה טריפה, ווייל די כ"ד שעה
אין וואסער געלעגן האט.
ווי איז דער דין ביי בועה בשיפולי ריאה?
ווען די בועה האט חוט בשר אויף איז כשר ואם לאו טריפה.
וואס הייסט שיפולי?
אלערווייגן וואו אויף איז דאס הייסט שיפולי ריאה אפילו ביי די אונה,
די אונה הייסט אויך שיפולי, ווען די איז בועה איז, איז טריפה.
וואס איז דער סימן אויף די אורות פסולה?

דם כבבל׳. ווארום ד׳ דיו, טינט פארבע מ׳ ווריאן, צאפרין פארבע, כ׳
כוחל, קאפע פארבע, ב׳ בלאי, פלייש פארבע, ב׳ ביצה, חלמון ביצה
געלע פון איי, ל׳ לובן ביצה, ווייס פון איי.
וואס איז דער סימן אויף די אורות כשרות?

כאיל תאכלנו ווארום כ׳ כבד, לעבער פארבע, א׳ אדומה, רויט פארבע,
י׳ ירוקה, גרין פארבע, ל׳ לאזור, בלוי פארבע,
וואס איז דער חילוק צווישן ריאה פסולה וריאה כשרה?
ריאה פסולה איז ווען ריאה ריאה האבן, אונד ריאה כשרה ווען נאר
איין ריאה ריאה האט.
ריאה פסולה איז כשר?
א. ווען די ריאה שפריצט פון ארט צום אנדערן, ב. אדער די ריאה איז
אויף איין בועה, ג. אדער די ווייט מכה אויף אחר, ד. אדער מכה גראבן קלופט
ריאה כשרה איז טריפה?
ווען דער פרוש ביי האט ריאה ריאה כשרה ווארום ער איז דער
ריאה, אדער עס ווער איין מכה בדופן עד הריאה, דאן הלכה
לענותו.

ווי איזט דער דין ווען די ריאה בלבד יין גרעסר איזט ווי ריאה בקש שואל?
עס איזט טרפה.

ווי איזט דער דין ווען די אונה איזט נסרך אן די ריאה כסדרן?
ווען עין חלון איזט, איזט כשר, דא אבער איין חלון דא איזט, איזט טרפה.
ווי איזט דער דין ווען איין חסרון איזט אן די ריאה?
ווען דער חסרון איזט ווי איין כזית כפופה איזט טרפה, איזט דער חסרון
אבער ווי איין כזית פשוטה איזט כשר.
כזית כפופה איזט כשר?
א ווען אן עין דוס דריין אין לערגען, ב אדער ... די אונה.
סירכה תלוי איזט טרפה?
א ווען די סרכה איזט עולה כנגד, ב אדער עס ווער איין כפתור עלי
עוזאי, ג אדער איין טראפפע דם, ד אדער איין טיפה ליחה אונטן אן
די סרכא, ה אדער סרכה יוצא מתוך הבועה, ו אדער עס ווער איין
סכה בדופן עד סרכה תלוי, ז אדער סרכא אויף אטום, ח אדער איין
סרכה אויף יבש, ט אדער אויף איין נאט, י אדער אויף אבשורא,
ווי איזט דער דין די ריאה שנפרכה בעוהן פורש כמנהג לאויר?
אן נפוח איין אידן כלי וואס גלאט איזט, אדער איין ערדן כלי וואס גלאט
אונד געבראט איזט, פינדען דעם עטוואס אין דיזע כלי וואס ווייסע
פעדים איזט, איזט טרפה.

וואס איזט דער חילוק צווישן יתרת אגבאי אדער אונאי?
א אגבאי עד הצלעות, ב אונא עד הלב.
ווי איזט דער דין ווען מ' כשר געמאכט האט, אונד אן די בהמה
איזט עין חסרון, כגון חסר כנס יתום נט יבש נט אטום, אונד איזט
דאך טרפה פון חסרון וועגן?
אבן די ריאה אויף געהט, אלס ווי ווען די בהמה לעבט, דאס
איזט, ואם הריאה עולה בנפיחה כאו בחיי, הויסט עס חסרון, אונד
איזט טרפה.

Jewish Theological Seminary of America
LIBRARY

0039